

Sygn. akt II KK 458/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Marek Motuk

w sprawie **G. R.**

skazanego z art. 178a § 1 i 4 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 6 lipca 2022 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 1 października 2020 r., sygn. akt V Ka 1933/19

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej

z dnia 22 października 2019 r., sygn. akt II K 290/19,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Rawie Mazowieckiej wyrokiem z 22 października 2019 r., sygn. akt II K 290/19, uznał G. R. za winnego tego, że w dniu 27 lutego 2019 r. w

miejsowości B., woj. [...], prowadził w ruchu lądowym po drodze publicznej pojazd mechaniczny marki O. o nr rej. [...] będąc w stanie nietrzeźwości wynoszącym I 0,60 mg/1, II 0,67 mg/1, III 0,59 mg/1, IV 0,54 mg/1 alkoholu w wydychanym powietrzu, będąc wcześniej prawomocnie skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej z dnia 18 sierpnia 2016 r. (sygn. akt II K 196/16) za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, jednocześnie dopuścił się ww. czynu w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego ww. wyrokiem za przestępstwo, jak również nie zastosował się do wydanej w dniu 30 marca 2018 r. decyzji Starosty R. o numerze [...] dotyczącej cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami kat. B i T obowiązującej od dnia 27 lutego 2018 r., a ponadto wykonując manewr cofania oraz włączania się do ruchu uderzył kierowanym przez siebie pojazdem w pojazd marki M. o nr rej. [...], czym wprowadził go w ruch, w wyniku czego potrącone zostały piesze stojące na chodniku bezpośrednio za pojazdem marki M. o nr rej. [...], tj. M. D. i D. P., a następnie ww. przewróciły się na chodnik w wyniku czego M. D. doznała obrażeń w postaci stłuczenia głowy, rany tłuczonej okolicy czołowej, otarcia naskórka rąk, urazu lewego stawu skokowego naruszające prawidłowe czynności narządu ciała i rozstrój zdrowia na okres nie dłuższy niż 7 dni i są to obrażenia wymienione w art. 157 § 2 k.k., a D. P. doznała obrażeń w postaci stłuczenia głowy w okolicy potylicznej i stłuczenia klatki piersiowej naruszające prawidłowe czynności narządu ciała i rozstrój zdrowia na okres nie dłuższy niż 7 dni i są to obrażenia wymienione w art. 157 § 2 k.k., ponadto nieumyślnie naraził M. D. na bezpośredni niebezpieczeństwo utraty życia, albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, czym wyczerpał dyspozycję art. 178a § 1 i § 4 k.k. i art. 180a § 1 k.k. i art. 157 § 2 i § 3 k.k. i art. 160 § 1 i § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to wymierzył mu karę 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1); na podstawie art. 42 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego G. R. środek kamy w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym (pkt. 2); na podstawie art. 43a § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego G. R. świadczenie pieniężne w wysokości 10.000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (pkt 3); a także zwolnił oskarżonego od kosztów sądowych i obciążając nimi Skarb Państwa (pkt 4).

Sąd Okręgowy w Łodzi, po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonego, wyrokiem z dnia 1 października 2020 r., sygn. akt V Ka 1933/19:

- I. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:
 - a) z opisu czynu przypisanemu oskarżonemu G. R. w punkcie 1 wyeliminował sformułowanie: „będąc wcześniej prawomocnie skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej z dnia 18 sierpnia 2016 roku (sygn. akt II K 196/16) za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, jednocześnie dopuścił się w/w czynu w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w/w wyrokiem za przestępstwo”;
 - b) za podstawę prawną skazania oskarżonego przyjął art. 178a § 1 k.k., art. 180a § 1 k.k., art. 157 § 2 i 3 k.k. i art. 160 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;
 - c) za podstawę prawną wymierzonej oskarżonemu kary przyjął art. 178a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k.;
 - d) w miejsce wymierzonej oskarżonemu kary 4 miesięcy pozbawienia wolności orzekł wobec oskarżonego karę 1 roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w rozmiarze 32 godzin miesięcznie;
 - e) w miejsce orzeczonego w punkcie 2 wobec oskarżonego środka karnego w postaci dożywotniego prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 8 lat, przyjmując za podstawę tego rozstrzygnięcia art. 42 § 2 k.k.;
 - f) wysokość orzeczonego od oskarżonego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej świadczenia pieniężnego obniżył do 5000 zł;
- II. w pozostałym zakresie tenże wyrok utrzymał w mocy;

III. zwolnił oskarżonego od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżając to orzeczenie na niekorzyść G. R. podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. oraz art. 433 § 1 i 2 k.p.k., art. 440 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.k., polegające na dokonaniu wadliwej kontroli odwoławczej orzeczenia Sądu I instancji, zainicjowanej apelacją obrońcy oskarżonego, skutkującej bezzasadnym przekroczeniem granic zaskarżenia oraz podniesionego w niej zarzutu i w konsekwencji wyeliminowaniem z opisu przypisanego oskarżonemu czynu ustalenia, iż był on uprzednio skazany za czyny z art. 178a § 1 k.k. wyrokiem Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej, sygn. akt II K 196/16, za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, a jednocześnie dopuścił się zarzucanego mu czynu w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego wskazanym wyrokiem za przestępstwo, gdzie w odniesieniu do zatarcia skazania z wyroku Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej, sygn. akt II K 196/16, Sąd *ad quem* uczynił to całkowicie dowolnie, z jednoczesnym brakiem jakiegokolwiek ustosunkowania się do takiego postąpienia, poprzestając jedynie na lakonicznym stwierdzeniu, iż nastąpiło zatarcie skazania, co prowadziło do rażącego naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 107 § 6 k.k., wskutek błędnego przyjęcia, iż w dacie orzekania przez Sąd *ad quem* nastąpiło zatarcie skazania w powołanej sprawie, podczas gdy do zatarcia skazania nie doszło, albowiem zgodnie z art. 107 § 6 zd. pierwsze k.k. jeżeli orzeczono środek karny, przepadek lub środek kompensacyjny zatarcie skazania nie może nastąpić przed jego wykonaniem, darowaniem albo przedawnieniem jego wykonania, zaś środek karny w postaci 3-letniego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym, połączony z obowiązkiem zwrotu prawa jazdy, orzeczony na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej, sygn. akt II K 196/16, nie został wykonany, w konsekwencji czego skazanie w przedmiotowej sprawie nie uległo zatarciu, a nadto - czego Sąd

Okręgowy nie wziął pod uwagę - dyspozycja art. 178a § 4 k.k. przewiduje realizację znamion tego występku również w sytuacji, gdy sprawca czynu stypizowanego w art. 178a § 1 k.k. dopuszcza się go w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo, jak to miało miejsce w analizowanej sprawie, co łącznie skutkowało rażąco obrażą art. 178a § 4 k.k. poprzez wyeliminowanie z opisu przypisanego oskarżonemu zachowania znamion kwalifikowanych z § 4, wyeliminowanie tego przepisu z podstawy skazania i przyjęcie w tym zakresie niepełnej kwalifikacji prawnej czynu wyłącznie z art. 178a § 1 k.k., jak również niezasadnym odstępniem od orzeczenia obligatoryjnych środków karnych w podwyższonych przez ustawodawcę granicach.

Skarżący wskazując na powyższy zarzut wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Trafnie w niej podniesiono, że zaskarżone orzeczenie zapadło z rażąco obrażą wskazanych w *petitum* tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia przepisów prawa. Popelnienia przestępstwa z art. 178a § 4 k.k. dopuszcza się sprawca czynu określonego w § 1, jeśli był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo określone w art. 173, 174, 177 lub art. 355 § 2 popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo dopuścił się czynu określonego w § 1 w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo. Jak wynika z akt sprawy, G. R. wyrokiem Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej z 18 sierpnia 2016 r., sygn. akt II K 196/16 został uznany winnym popełnienia czynu z art. 178a § 1 k.k., za co został skazany na karę grzywny, a

także orzeczono wobec niego środek karny w postaci zakazu prowadzenia w ruchu lądowym ciągników rolniczych objętych kat. T na okres 3 lat. Nałożono nadto na oskarżonego obowiązek zwrotu prawa jazdy uprawniającego do prowadzenia tego rodzaju pojazdów (k. 15, II K 196/16). Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z 8 lutego 2017 r., sygn. akt V Ka 1333/16, zmienił wspomniany wyrok Sądu Rejonowego, w ten sposób, że ustalił, iż orzeczony wobec oskarżonego środek karny obejmuje zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 lat (k. 42, II K 196/16).

Okres obowiązującego oskarżonego zakazu mijałby zatem 8 lutego 2020 r., gdyby nie okoliczność, że G. R. nie przekazał prawa jazdy do właściwego organu administracji, co zgodnie z obowiązującym wówczas art. 43 § 3 k.k. (§ 3 - uchylono na mocy art. 3 ustawy z 14 sierpnia 2020 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020, poz. 1517) powodowało, iż okres, na który orzeczono wobec niego zakaz, nie rozpoczął biegu. Jednocześnie odnotować należy, że z załączonej do akt decyzji Starosty R. z 30 marca 2018 r., wydanej w sprawie o nr [...] wynika, iż z urzędu orzeczono o cofnięciu G. R. uprawnień do kierowania pojazdami kategorii B i T, na okres od 27 lutego 2018 r. (k. 93), co z korzyścią dla skazanego, jeśli nie zdał prawa jazdy, powodowało, że okres obowiązywania środka karnego zakończył się 27 lutego 2021 r.

Rację miał zatem prokurator twierdząc, że w przedmiotowej sprawie nie było przeszkód do zakwalifikowania zachowania G. R. jako wyczerpującego znamiona art. 178a § 4 k.k., skoro niewątpliwe jest, że przedmiotowego czynu (popelnionego 27 lutego 2019 r.) polegającego na prowadzeniu pojazdu w ruchu lądowym będąc w stanie nietrzeźwości, dopuścił się w okresie obowiązywania go zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w sprawie o sygn. akt II K 196/16, a nadto również wbrew wydanej wobec niego decyzji Starosty R. o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami kat. B i T. Wyeliminowanie przez Sąd odwoławczy z opisu czynu przypisanego temu oskarżonemu tego swoistego znamienia, a w konsekwencji tego także art. 178a § 4 k.k. z podstawy prawnej przypisanego oskarżonemu przestępstwa, stanowiło rażące naruszenie tego

ostatniego przepisu prawa materialnego. Nawet gdyby przyjąć, iż doszło do zatarcia skazania Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej z 18 sierpnia 2016 r., sygn. akt II K 196/16 (do czego nie ma podstaw, o czym poniżej), błędem było dokonanie zmiany opisu czynu i kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu przestępstwa, gdyż zatarcie skazania wynikającego z tego wyroku nie zmieniłoby przecież faktu, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu przestępstwa prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości w okresie obowiązywania zakazu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 sierpnia 2012 r., IV KK 59/12). Oczywiste jest więc, że zmiana zaskarżonego wyroku w postępowaniu odwoławczym nastąpiła z naruszeniem regulacji dotyczących tego postępowania, a także art. 7 k.p.k., gdyż do wniosków wysnutych przez Sąd odwoławczy nie było podstaw w materiale dowodowym sprawy.

Sąd II instancji błędnie także stwierdził, że w odniesieniu do G. R. w sprawie II K 196/16 nastąpiło zatarcie skazania, czym uzasadniał wydane orzeczenie reformatoryjne. Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 107 § 6 k.k., jeżeli orzeczono środek kamy, przepadek lub środek kompensacyjny, zatarcie skazania nie może nastąpić przed jego wykonaniem, darowaniem albo przedawnieniem jego wykonania. Oznacza to w realiach sprawy, że środek kamy w postaci 3-letniego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym, połączony z obowiązkiem zwrotu prawa jazdy, orzeczony na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej, w sprawie o sygn. akt II K 196/16, nie został wykonany w dacie orzekania w niniejszej sprawie, tj. w dniu 1 października 2020 r., a zatem nie mogło – jak błędnie ustalił Sąd Okręgowy – dojść do zatarcia tego skazania z mocy prawa.

Zaskarżony wyrok należało zatem uchylić i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w toku którego Sąd Okręgowy uwzględni wskazane powyżej uwagi unikając naruszeń prawa, jakie miało miejsce w toku przeprowadzonego po raz pierwszy postępowania odwoławczego. Będzie miał w polu widzenia także kwestię, czy w czasie ponownego orzekania w postępowaniu odwoławczym będą nadal aktualne obie okoliczności warunkujące

odpowiedzialność z art. 178a § 4 k.k.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.